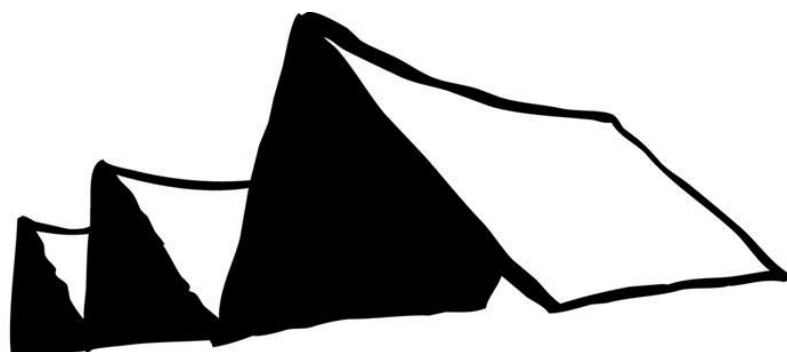

PARTIO
scout

PÄÄKAUPUNKISEUDUN
PARTIOLAISET ry

LIPPUKUNTA LEIRI **2009**

LEIRIRAKENNELMAT

OHJELMARYHMÄN JULKAISUJA

LEIRIRAKENNELMAT

Teksti: Ville Salo, Elli Jokinen

Lähteinä käytetty muun muassa:

Baden-Powell R., Partiopojan kirja

Nummelin, M., Leirikirja

Vuolasvirta, L., Leirikäsikirja

Kannen kuva: Pekka Huima

Taitto: Ville Salo

Julkaisija: Ohjelmaryhmä / Pääkaupunkiseudun Partiolaiset ry
2. painos 2009

SISÄLLYS

1 ALKUSANAT	4
2 LEIRIN RAKENTAMINEN.....	5
2.1 PAIKKA.....	5
2.2 ASEMAKAAVA.....	6
2.3 TARVIKKEET	7
3 KÖYTÖKSET	8
3.1 PUKKIKÖYTÖS.....	8
3.2 RISTIKÖYTÖS	8
4 KEITTIÖRAKENNELMAT	9
4.1 RUOKAILUKATOS.....	9
4.2 KEITTOKATOS	10
4.3 KELLARI	11
4.4 TISKIPAIKAT	11
4.5 JÄTEKUOPAT.....	12
4.6 VARASTOTELTTA.....	12
5 YHTEISET RAKENNELMAT	13
5.1 HUUSI	13
5.2 ILMOITUSTAULU.....	14
5.3 LEIRIPORTTI.....	14
5.4 LIPPUTANKO	14
5.5 KUIVAUSTELTTA.....	15
5.6 ILTANUOTIOPAIKKA	15
5.7 LEIRIKIRKKO	15
6 VARTIOKOHTAISET RAKENNELMAT	15
6.1 KUIVAUSTELINE.....	16
6.2 ROSKIS	16
6.3 RINKKATELINE	16
6.4 SAAPASPUUT	16
7 TELTAT	17
7.1 TELTTAPAIKAT	17
7.2 NIGER.....	17
7.3 PUOLJOUKKUE	18
8 LEIRIN PURKU.....	18
8.1 RAKENNELMAT	18
8.2 KALUSTO.....	18
8.3 TELTAT	19
8.4 LEIRIPAIKKA.....	19

1 ALKUSANAT

”Pojalle leiri on kaikki”, tokaisi Baden-Powell, tarkoittaen, että leiri on se, mihin kaikki muu toiminta tähtää. Leiri tarjoaa leiriläiselle mahdollisuuden sosiaaliseen kanssakäymiseen, toveruuteen. Leiri opettaa tulemaan toimeen ilman vanhempien jatkuvaa huolehtimista, täsmällisyyttä sekä itsehillintää.

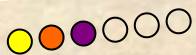
Siellä tarjotaan mahdollisuus kehittää kekseliäisyyttä, kätevyyttä ja mielikuvitusta. Luontoa arvostetaan ja työntekoa kunnioitetaan. Eikä raitis ilmakaan ole meille pahasta.

Johtajalle se tarjoaa myös kasvun paikan. Leiri on mahdollisuus tutustua leiriläisiin. Nähdä perusteellisesti minkälaisia he ovat, mikä heitä kiinnostaa ja mihin he pystyvät. Johtaja voi esimerkiksi vaikuttaa osittain siihen, minkälaisia heistä mahdollisesti tulee.

Leirille lähtemistä ei pidä pelätä. Se ei ole vaikeaa, kunhan muistetaan, että metsään pitää aina lähteä valmistautuneena. Ainoastaan suunniteltu leiri voi onnistua. Improvisoitu leiri menee sanalla sanoen metsään. Toivottavasti löydät tästä vihkosesta sen avun, jotta saat leirisi suunniteltua ja pääset toteuttamaan sitä, mihin kaikki partiotoiminta tähtää.

Hyviä leirikelejä,

Ohjelmaryhmä

Sudenpentujen Leiritaidot-jäljessä on askel
”Osallistun leirirakennelman rakentamiseen”.

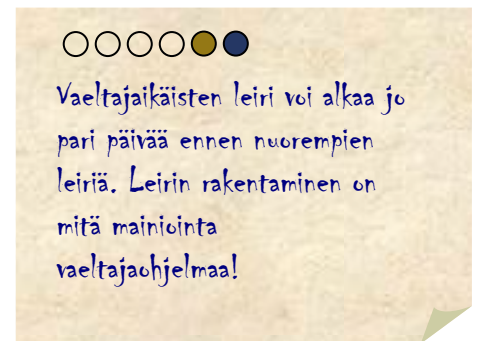
Seikkailijoiden Leirinrakentaja-taitomerkki
sopii kuin nakutettu lippukunnan kesäleirille.

Tarpojien leiritarvussa on kokonaisuus nimeltä
Rakentelu.

2 LEIRIN RAKENTAMINEN

2.1 PAIKKA

Yleensä leiripaikkaa mietittäessä todetaan, että leiri pitäisi pystyttää meren tai järven rantaan, ei liian lähelle asutusta, mutta ei myöskään liian kauas, ettei huollon järjestäminen vaikeudu kohtuuttomasti. Harjut ja kangasmaat ovat mainioita paikkoja, tosin kovalla sateella ja tuulella ne eivät ole kaikkein mieluisimpia paikkoja. Parhaana paikkana voitaneen pitää havumetsän reunaa, syvemmillä metsässä kun on usein jo paljon kosteampaa. Tärkeintä on, että valittu paikka on kuiva. Jos leiripaikaksi saadaan meren tai järven ranta, teltoja ei kannata pystyttää ihan rantaan, sillä järveltä nousee usein yöllä kylmää ja kosteaa ilmaa.

Seuraaviin seikkoihin kannattaa kiinnittää huomiota kun valitsee leiripaikkaa:

- Miten leiriläiset saapuvat paikalle?
- Miten leirihuolto voidaan järjestää?
- Mitkä ovat mahdollisuudet julkisen liikenteen hyödyntämiseen?
- Onko alueella valmiita rakennuksia, joita voidaan hyödyntää?
- Aiheuttaako leiri haittaa alueen lähiasukkaille?
- Jätevesihuollon järjestäminen?
- Miten juomavesihuolto järjestetään?
- Onko maasto herkkä? Jos on, niin miten se huomioidaan?
- Mahdollisten lupa- ja ilmoitusasioiden hoitaminen ajoissa. Maanomistajien kanssa asioista sopiminen.

On äärimmäisen tärkeää, että leiripaikkaan käydään tutustumassa ennen leiriä. Tuolla reissulla on jo hyvä suunnitella, miten leirin eri osat sijoittuvat.

2.2 ASEMAKAAVA

Leirin osat voivat olla:

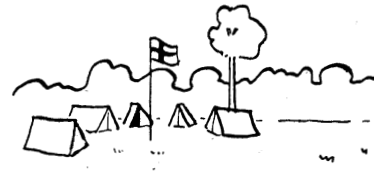
- Asuinteltat
  - Johto
  - Leiriläiset
- Keittiö
  - Keittokatos
  - Vedenottoaika
  - Tiskipaikka
  - Likavesikuoppa
  - Kompostikuoppa
  - Kellari
  - Veturi (ei todellakaan välttämätön, mutta hieno se vaan on)
- Ruokailupaikka
  - Pöydät ja penkit
  - Tarjoilupöytä
  - Ruokailukatos
- Koulutus- ja ohjelma
  - Urheilu- ja pelikenttä
  - Ohjelmavälinevarasto
  - Sadekatos
- Iltanuotiopaikka
  - Nuotio
  - Katsomo
- Uimapaikka
  - Ranta
  - Vene
- Terveystieteelliset elimet
  - Sairastelma
  - Käymälät
- Yleiset elimet
  - Lipputanko
  - Leiriportti
  - Ilmoitustaulu

Asemakaavaa tehtäessä voi lähteä liikkeelle siitä, että lipputanko pystytetään aukealle leirin keskelle. Johtajien leirin sijoitetaan lähelle lippuaukeaa. Johtajaleirin ja leiriläisten leirin välillä tulee olla ainakin reilut 50 metriä väliä. Tämä siksi, että johtajat valvovat myöhempään seuraavan päivän ohjelmaan valmistautuessaan.

Lisäksi pitää harkita etäisyyttä leiristä käymälään. Käymälää ei tule sijoittaa liian lähelle keittiötä tai asuinteltoja.

Keittiö tulisi sijoittaa sellaiseen paikkaan, jossa aamuaurinko kuivaa aamukasteen. Lopun päivää keittiön tulisi mielellään olla varjoisassa paikassa. Ruokailupaikka sijoitetaan keittiön läheisyyteen.

Leirin vesi, otetaan se kaivosta tai rannalta, ei saa tulla sellaisesta paikasta, johon uimarannan, käymälöiden tai pesupaikkojen vedet pääsevät valumaan.

Kuva yllä: Suunniteltu ja senvuoksi kaunis leiri.

Kuva alla: Suunnittelematon ja senvuoksi ruma leiri.

Iltanuotiopaikka ja mahdollinen leirikirkko järjestetään syrjemmälle, johonkin kauniiseen ja rauhalliseen paikkaan.

Suunnitteluun kannattaa varata aikaa, koska vain sillä tavalla leirialueesta saa toimivan ja näyttävän.

2.3 TARVIKKEET

Oheinen lista sisältää kesäleiriä varten tarvittavat varusteet. Kaikkea et toki tarvitse, mutta kaikelle löytyy varmasti käyttöä.

Majoitusvarusteet:

Nigerteltat maavaatteineen
Mahdolliset valmiit telttakepit ja maakiilat
Puoljoukkueteltat, kepit ja kamiinat
Sammutusvesiastiat

Keittiövarusteet:

Foliota
Jätesäkkejä
Kaasujakkarat ja cosanit
Kaasupullot
Kannellisia ämpäreitä
Kannut
Kattilat
Kauhoja
Keittiöpyyhkeitä, rättejä, patakintaita
Kelmua
Kestävää muovia pöytien päällisiksi
Kulhoja
Kuorimaveitsiä
Kylmälaukkuja ja kylmäkalleja
Käsidesi
Lastat
Leikkuulaudat
Lettupannut
Paistinpannut
Pakastepusseja
Purkinavaaja
Sammutuspeite ja sammutin
Termospulloja
Tiiliä
Tiskiaineet
Tiskiharjat ja karhunkielet
Tiskipaljut
Tulitikkuja
Vesikanisterit

Veturin hormi

Veturin levy

Vispilöitä

Huolto:

EA-varusteet

Ilmastointiteippiä

Kaasuvaloja

Karike

Kirveitä

Käsidesi

Köysiä

Liina ja talja

Myrskylyhtyjä, polttoainetta

Pistolapiot

Polttopuuta

Pressuja ja kevytpeitteitä

Rautakanki

Rautalankaa

Retkikeittimet ja niiden polttoaineet

Riukua

Sahoja

Saunateltoa ja kiuas

Sisal-narua

Suomen lippu, lippunaru ja pylpyrä

Vasaroita ja nauloja

WC-paperi

Vintilä ja terät

Ohjelma:

Fläppitaulu

Kynttilöitä

Laulukirjat ja soittimet

Mailat, pallot ym. pelivälineet

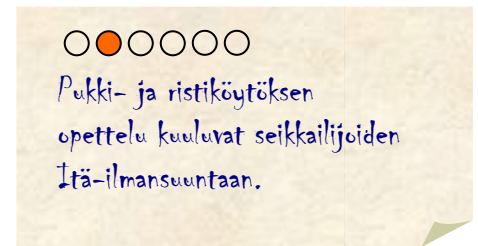
Muu ohjelman edellyttämä materiaali ja välineet

Nuotiomestarin viitta

Paperia, kyniä muovitaskuja yms.

3 KÖYTÖKSET

Miksi sitoa puita yhteen, kun tilalle voisi hyvin naputtaa kuuden tuuman naulan? Tätä kannattaa pohtia viimeistään siinä vaiheessa, kun rakennelmaa aletaan purkaa. Köysi kun lähtee tilapäisen käytön jälkeen helpolla pois ja sen voi käyttää uudelleen. Nauloja harva meistä suoristaa uudelleenkäyttöä varten. Eikä sitä naulaa eläviin puihin edes lyödä, eihän?

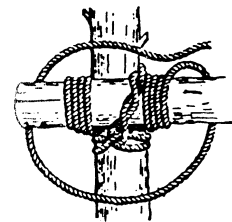
Huolellisuus on tärkeää köytöksiä tehtäessä. Jotta köytöksestä tulisi luja, köysien pitää kulkea vieri vieressä toisiaan. Kiristäminen tehdään jokaisen kierroksen jälkeen ja kiristys tehdään lujaa.

Seuraavassa on esitetty kaksi eniten käytettyä köytöstä: pukki- ja ristiköytös.

3.1 PUKKIKÖYTÖS

Pukkiköytöstä käytetään kun halutaan kiinnittää vaakasuora puu pystysuoraan puuhun.

Köytös aloitetaan joko tukkiytkyllä tai siansorkalla toisesta puusta halutun yhtymäkohdan alapuolelta. Jokaisen kierroksen jälkeen köytös kiristetään. Varsinaisen köytöksen jälkeen tehdään vielä kiristyskierrokset, jotka asettuvat köytettyjen puiden ”väliin”. Köytös päätetään siansorkalla, joka solmitaan poikkipuuhun.

3.2 RISTIKÖYTÖS

Ristiköytöstä ei käytetä niin paljon kuin pukki- köytöstä. Käyttöä löytyy kuitenkin silloin kun köytetään ristikkäin olevia puita, kuten esimerkiksi A-pukkeja.

Köytös aloitetaan tukkiytkyllä tai siansorkalla, joka solmitaan molempien puiden ympärille. Muutaman tiukan kierroksen jälkeen puut taivutetaan haluttuun kulmaan. Tämä kiristää kierroksia entisestään. Sitten kierretään köyttä ristiin äskeisten kierrosten kanssa. Lopuksi tehdään, kuten pukki- köytöksessäkin, muutama kiristyskierros. Köytös päätetään siansorkalla jompaankumpaan puista.

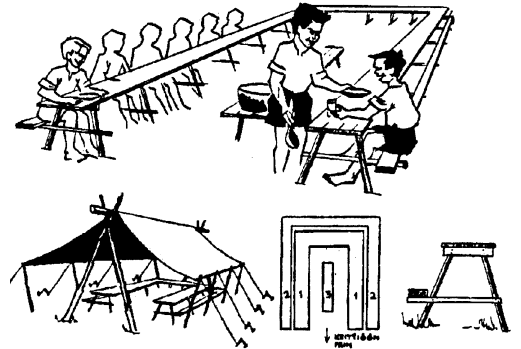

4 KEITTIÖRAKENNELMAT

4.1 RUOKAILUKATOS

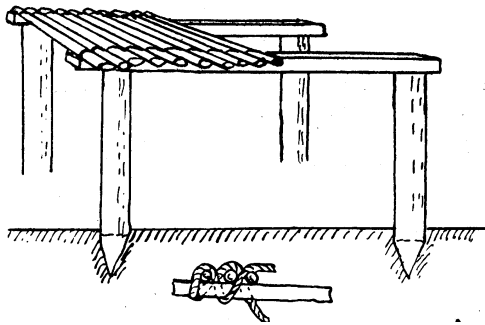
Ruokailukatos mitoitetaan leirin koon mukaan. Katoksen alle olisi syytä saada mahtumaan koko leiri. Katoksen muoto ja koko määrittävät sen, miten pöydät sijoitetaan katoksen alle.

Helppoisin katos saadaan suuresta kevytpeitteestä. ”Kurkihirreksi” kelpaa suuri riuku, joka köytetään todella tukevasti kahden puun väliin. Kevytpeite nostetaan kurkihirren ylitse ja kiilataan maahan. Kurkihirreksi voidaan sovittaa myös taljalla kiristetty köysi.

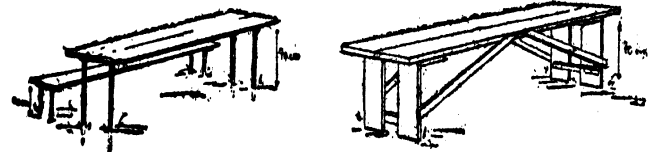

Ruokailukatos hevosenkengän muotoisella pöydällä. Huomaa katoksen rakenne.

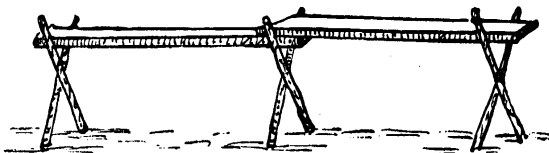
Seuraavat kuvat esittävät vaihtoehtoisia pöytämalleja.

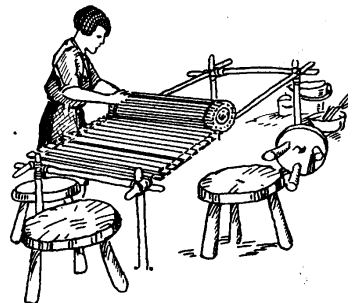
Pöytä riukukannella

Laudasta tehtyjä pöytiä

Pöytä levykannella ja ristipukeilla

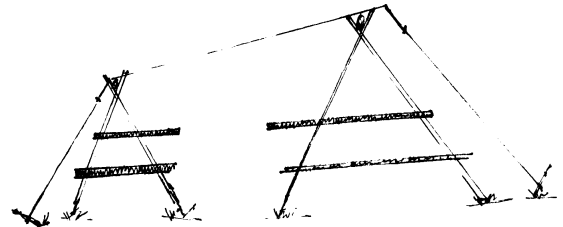
Pöytä rullattavalla levyllä. Levy otetaan mukaan ja käytetään seuraavalla leirillä.

Pöydät ja penkit voidaan siis rakentaa käyttäen joko lautaa, riukua tai yhdistelemällä näitä. Lautaa käytettäessä kannattaa harkita vajaakantisen laudan käyttämistä. Silloin säästää pitkän sentin. Tärkeää penkkejä ja pöytiä tehtäessä on muistaa mitoittaa kaluston koko leiriläisten kokoon.

Ruokailukatos rakennelmana kuluttaa eniten rakennusmateriaalia. Siksi sen suunnittelu etukäteen on tärkeää. Samalla kannattaa myös miettiä mitä tehdään siihen mahdollisesti uhratulla laudalla leirin loputtua.

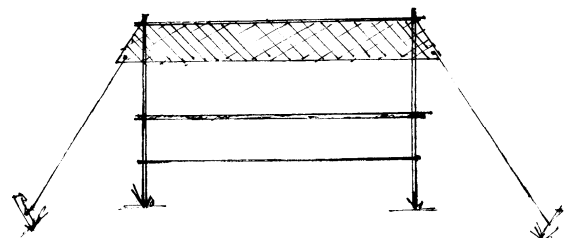
4.2 KEITTOKATOS

Varsinaiseen keittokatokseen tulisi mahtua pari ruuanlaittoon soveltuvaa apupöytä. Näiden korkeus tulee sovittaa ruuanlaittajille sopivaksi. Lisäksi keittokatokessa pitää olla ainakin kaasujakkarat ja mahdolliset muut kaasupolttimet sekä säilytystilaa tarvittaville keittiövarusteille. Lisäksi katokseen tai sen välittömään läheisyyteen voidaan sovittaa myös leiriliesi ja alfakeitin.

A-pukeilla tehty keittokatos sivulta päin katsottuna. Huomaa A-pukkeihin viritetty apupöydästä.

Itse katos voidaan virittää vastaavasti kuin ruokailukatos. Toinen vaihtoehto on rakentaa katos A-pukkeja käyttäen. Kaksi pukkiä eteen ja kaksi pukkiä taakse. Pukit yhdistetään riukujen avulla kokonaiseksi kehikoksi. Kehikkoon voidaan lisätä pöytätasot pienellä vaivalla.

A-pukeilla tehty keittokatos edestä katsottuna.

Kaasujakkaroita viritettäessä on otettava huomioon turvallisuusnäkökohdat. Palava maa on poistettava kaasujakkaralta. Jakkaran alla voidaan käyttää myös palamatonta levyä. Itse ”töhöttimet” eli ”cosanit” kiinnitetään tukevasti jakkaraan joko jakkarasta löytyvä kiinnitysmahdollisuutta tai tukevaa rautalankaa käyttäen.

Kaasuletkuihin tulee kiinnittää huomiota. Kunto on tarkastettava sekä letkusta että liitoksista. Letkun pituuden on oltava noin 1,2 metriä. Itse kaasupulloa ei saa päästää lämpiämään liaksi. Siksi se on asetettava varjoiseen paikkaan eikä ruuanlaitto saa lämmittää sitä liikaa.

Huomaathan, että perinteinen ”töhötin” on Euroopan Unionin kaasulaitedirektiivin näkemyksen mukaan tullut tiensä päähän. Kyseinen direktiivi edellyttää, että käytetyt kaasulaitteet ovat CE-hyväksytyjä. Käsikäyttöinen kaasulaite kytkettynä kaasujakkaraan ei ole CE-hyväksytty yhdistelmä. Direktiivin siirtymäajan puitteissa on kuitenkin sallittua käyttää näitä yhdistelmiä niin kauan kuin ne toimivat. Lippukunnan tulisi harkita muunlaisia ratkaisuja käytöstä poistuvien cosanien tilalle.

4.3 KELLARI

Ruuan säilyttämiseen leiriolosuhteissa on syytä kiinnittää huomiota. Lämpimässä säilytetty ruoka pilaantuu, eikä ruuan pilaantuminen ainakaan helpota leirielämää. Kellarissa ruoka saadaan säilytettyä viileässä.

Kellari kannattaa kaivaa varjoisaan paikkaan, mielellään pohjoisrinteeseen, jotta aurinko ei paista siihen suoraan. Paikan, johon kellari kaivetaan, on oltava kuiva. Kellariin kannattaa seuraavaksi laittaa leirille mukana tuotu kylmälaukku ja täyttää se useilla kylmäkalleilla.

Paikallisen kauppiaan kanssa voi sopia kylmäkallejen vaihtamisesta samoilla reissuilla kun haetaan ruokatäydennystä.

4.4 TISKIPAIKAT

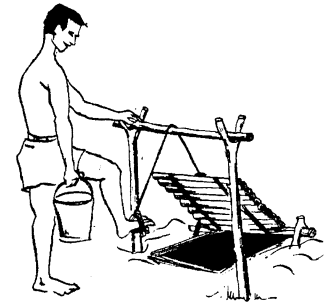
Tiskipaikat kannattaa sijoittaa keittiön läheisyyteen muistaen samalla, etteivät tiskipaikkojen valumavedet saa päästä yhteyteen juomavesipaikkojen kanssa. Myös ruokailukatokselta pitää olla lyhyt matka tiskipaikoille.

Leiritiskaamisen ensimmäinen sääntö on se, että tiskiveden pitää olla todella kuumaa. Nyrkkisääntönä on yleensä se, että leirin nuorimmaisten pitää valittaa veden kuumuudesta (järjellisissä määrissä totta kai). Itse linjasto koostuu kolmesta tiskipaljusta, ja biojäteastiasta eli laskiämpäristä. Biojäteastia asetetaan linjaston ensimmäiseksi, sitä seuraa esitiskauspiste, tämän jälkeen varsinainen tiskauspiste, viimeisenä huuhtelupiste. Esitiskauspisteeseen ja tiskauspisteeseen käytetään tiskiainetta. Molemmissa on myös tiskiharjat. Linjastoja voidaan pystyttää useampia leirin koon mukaan. On tärkeää muistaa, että vedet pitää vaihtaa kun ne likaantuvat tai viilentyvät liikaa.

Tiskilinjastoa varten kannattaa rakentaa pitkittäinen pöytä. Tiskipaljuja varten voi tehdä upotukset, jotta saavit pysyvät hyvin paikoillaan. Korkeus pitää mitoittaa myös pienimpien leiriläisten mukaan. Tiskaamisen jalo taito kun on opittava nuorena.

4.5 JÄTEKUOPAT

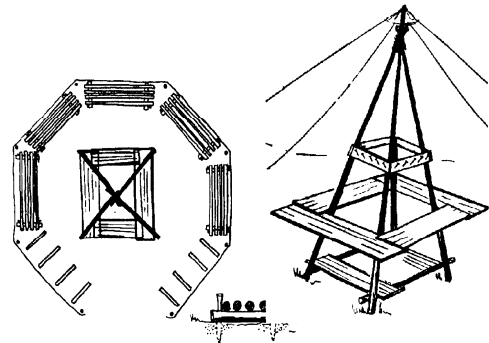
Jokaisella leirillä tarvitaan ainakin kaksi jätekuoppaa. Toinen varataan keittiön maatuvalle ja kompostoituvalla jätteelle. Toiseen valutetaan keittiön jätevedet. Jätevedet tulisi ennen valutusta käsitellä esimerkiksi suurleireiltä tutulla Harri-harmaavesisuodattimella. Kuopat on aina varustettava kannella jo pelkästään hajuhaittojen ehkäisemiseksi, puhumattakaan mahdollisista metsän eläimistä, joita jätteet saattavat kiinnostaa. Kuten todettu: ”Toisen jäte on toisen aarre”.

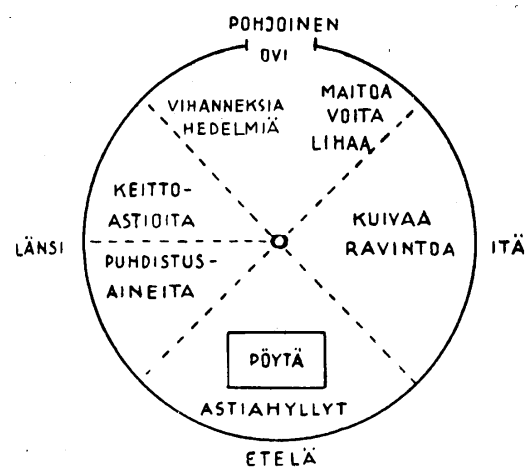
4.6 VARASTOTELTTA

Varastoteltoja voi olla useampi leirin koon mukaan. Suositeltavaa kuitenkin on, että varastoteltoja olisi mieluummin kaksi kuin yksi. Tällöin toinen voisi toimia huollon varastotelttana, jossa säilytetään työkaluja ja ohjelman tarvikkeita, kun taas toinen voidaan pyhittää keittiön varastoteltsiksi. Tällainen järjestely rauhoittaa keittiön teltassa ravaamista, ja pitää yllä jonkinlaista hygienia-
tasoa.

Varastoteltsiksi soveltuu hyvin puolijoukkueltsa. Teltassa on tilaa, eikä tavaroiden etsiminen ole työn ja tuskan takana. Itse tavarat kannattaa sijoittaa telttaan samoissa laatikoissa kuin ne tuotiin leirille (muista nostaa laatikot esimerkiksi riukujen päälle, näin laatikot eivät mätäne ensimmäisen vuoden jälkeen). Varastoteltsaan voidaan rakentaa myös kuvan kaltaisia hyllyköitä.

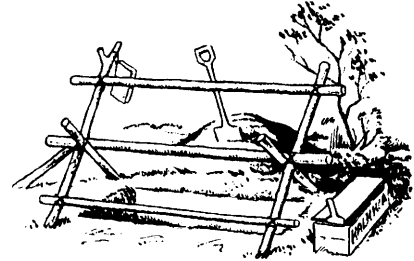
Ruokaa varastoitaessa kannattaa kiinnittää huomiota jo teltan pystytyspaikkaan. Kuten keittiönkin kohdalla, paikaksi kannattaa valita varjoinen kohta. Oviaukko suunnataan pohjoiseen. Itse järjestyksen tulisi noudattaa kuvan mukaista järjestystä. Tosin kylmäsäilytystä vaativia tuotteita varten kellarin kaivaminen on parempi vaihtoehto kuin kylmälaukkusäilytys teltassa. Itse kalustaminen kannattaa tehdä käyttäen laatikoita ja hyllyjä, jotka on nostettu irti maasta.

5 YHTEISET RAKENNELMAT

5.1 HUUSI

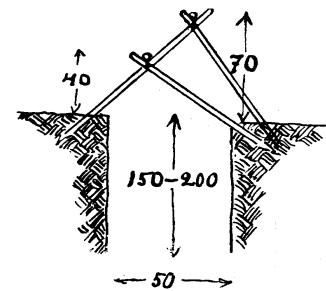
”Jos et syö suklaata et voi mennä vessaan”, totesi ennen muinoin eräs partiojohtaja. Siksi ensimmäisiä töitä leiripaikalle tullessa on leirikäymälän rakentaminen. Jos kyseessä on tilapäinen leirialue, on riukula-mallinen käymälä riittävä, pysyväisluontoisella leiripaikalla on syytä käyttää esimerkiksi kuivakäymälää.

Leirikäymälän sijoittamisessa on syytä käyttää tervettä harkintaa. Käymälä sijoitetaan mahdollisimman syrjäiselle paikalle, mieluummin tiheään pensaikkoon. Kuitenkin sellaiselle etäisyydelle, että leiriläiset viitsivät käydä siellä myös yön pimeydessä. Ei myöskään ole mukavaa viettää rauhallista iltanuotiota paikassa, joka on lähellä käymälää. Hygieniasyistä käymälän sijoittaminen aivan kaivon, keittiön tai rannan läheisyyteen ei ole sallittua. Kaksi käymälää tytöille ja kaksi pojille on sopiva määrä 50 hengen leirille. Toteutettiinpa leirikäymälä kuivakäymälänä tai perinteisenä riukulana, niin myös jonkinlainen vapaa/varattu -kyltti paikalle johtavan polun varressa on suositeltava.

Riukulan rakentaminen on verrattain yksinkertaista. Pistolapiolla pääsee jo pitkälle. Tarkoitusta varten kaivetaan reilun metrin - puolentoista syvyinen kuoppa, joka on noin puoli metriä leveä ja pari metriä pitkä. Siirretty maa kasataan vierelle. Pintakerros on syytä irrottaa kokonaisena, jotta riukula on helpompi maisemoida leirin jälkeen.

Kehys rakennetaan joko kuvien esittämällä tavalla tai vieressä mahdollisesti kasvavia puita apuna käyttäen. Kehyksen tukevuus on tässä yhteydessä kaiken a ja o. Sanomatta lienee selvää, että havupuita ei kehystä tehdessä kannata käyttää.

Leirikäymälän viereen on aina varattava käsienpesupaikka. Jos puhdasta vettä ei saada käymälän läheisyyteen, voidaan alustavaan käsienpesuun käyttää suihkepulloon laimennettua desinfiointiainetta. Kuorikkeen, karikkeen, sahapurun tai muun vastaavan kuivikkeen käyttö hajuhaittojen estämiseksi on paras vaihtoehto. Samalla se jouduttaa aineiden häviämistä luonnossa. Leirin aikana kuoppaa täytetään aika ajoin.

5.2 ILMOITUSTAULU

Ilmoitustaululle kiinnitetään usein joitakin leirisääntöjä sekä päiväohjelma. Se ei ole pakollinen rakennelma, mutta sen olemassaolo helpottaa leirielämää. Unohtamatta sitä, että leiriläisetkin oletettavasti haluavat tietää mitä on seuraavaksi ohjelmassa.

Ilmoitustaulu rakennetaan keskeiselle paikalle. Sen rakentaminen on usein eräänlainen kekseliäisyyden ja luovuuden näytös. Siitä kun voi tehdä melkein pä minkälaisen tai -näköisen haluaa. Yksi tapa säästää aikaa ja materiaalia on rakentaa kerralla kestävä tauluosa. Tällöin leireillä tarvitsee tehdä vain uusi jalusta.

5.3 LEIRIPORTTI

Leirin yleisilmeen kannalta leiriportti on yksi tärkeimmistä rakennelmista. Se yhdistää leirillä asujat ikään kuin yhdeksi suureksi perheeksi. Usein leiriporttiin kiinnitetään myös leirin asukkaiden kotipaikkakunnan tai lippukunnan nimi.

Samojien Rakennusmestarin kintaat -tasku sisältää monia leirirakennelmien suunnitteluun ja toteuttamiseen soveltuvia aktiviteetteja.

Leiriportin rakentaminen ei kuitenkaan saa olla pakollista vääntämistä, sillä leiri itsessään on se, mitä ollaan tekemässä, ei sen kylkiäiset. Mutta jos porttia aletaan rakentaa, sen suunnitteluun kannattaa varata aikaa. Hyvin mietitty helpottaa tekemistä huomattavasti. Luovuudelle on kuitenkin tilaa.

Symmetrisyys ja yksinkertaisuus tuottavat usein parhaan lopputuloksen. Sijainti on mietittävä niin, että portti esiintyy edukseen. Kauniskaan portti tiheässä metsässä ei pääse oikeuksiinsa. Portteja rakennettaessa tulisi tukeutua luonnosta löytyviin materiaaleihin. Naulojen käyttö on ihan ok, kunhan ne eivät näy pidemmälle eivätkä ole oleellisia osia itse rakenteessa.

5.4 LIPPUTANKO

Lippuaukean pitäisi olla leirin juhlallisin paikka. Siellä suoritetaan aamuisin lipunnosto ja iltaisin lipunlasku. Lippua varten maahan pystytetään lipputanko. Lipputangoksi käy noin 15-metrinen puu, joka siistitään. Päähän asetetaan pylpyrä, jonka läpi lippunaru kulkee. Kuoppa lipputankoa varten voidaan tehdä rautakangen avulla. Salko tilkitään kiviä, kiiloja, yms. apuna käyttäen. Maanomistajalta on pyydettävä lupa, jos puu kaadetaan leiripaikalta.

5.5 KUIVAUSTELTTA

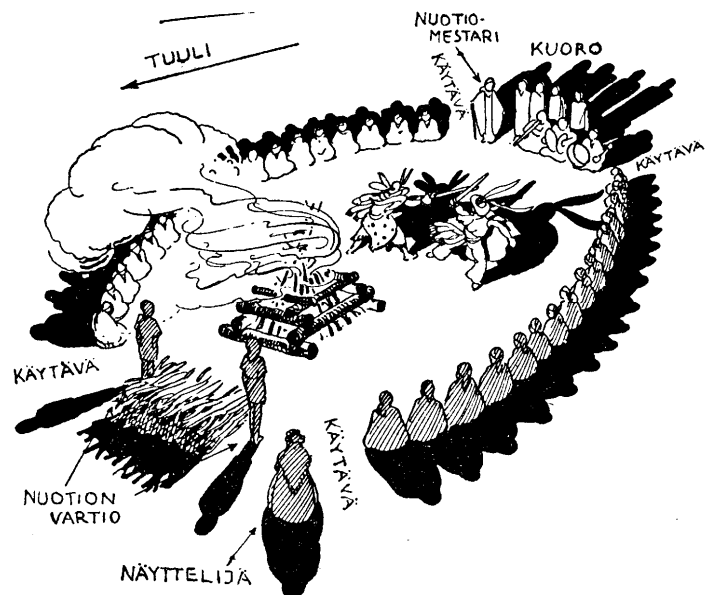
Kuivausteltoa pitää pystyttää ennen kuin sateet tulevat. Koska todennäköisesti ne myös tulevat! Kuivaustelton virkaa toimittaa hyvin yksi kamiinalla varustettu talvitelta. Sitä varten on hyvä varata jo kuivan aikana riittävä määrä kuivia polttopuita, jotta vaatteiden ja makuupussien kuivaaminen saadaan nopeasti käyntiin kun tarve vaatii.

Kuivausteltoaan on hyvä rakentaa jonkinlaiset kuivauskehikot. Narujen virittämistä telton kattoon on syytä välttää. Kuivaustelton ilmanvaihdosta on myös huolehdittava. Muuten saadaan aikaiseksi sauna kuivaustelton sijaan.

5.6 ILTANUOTIOPAIKKA

Iltanuotiopaikaksi sopii oikeastaan mikä vain tulisija. Jos tulisija rakennetaan itse, se pitää pohjustaa. Mahdollinen pintamaa siirretään syrjään, pohja tasoitetaan kivillä ja hiekalla. Tulisija on hyvä rajata reunakivillä.

Tukeista, kivistä yms. voidaan lisäksi tehdä nuotiopaikalle istuimia. Leirinjohtajaa varten voidaan rakentaa kuvan kaltainen kunniaistuin. Lyhyellä leirillä leiriläisten istumisasiaan ajavat myös istuin- ja makuualustat.

Iltanuotiota varten on hyvä nimetä myös ns. nuotiovartio, jonka tehtävä on suunnitella nuotio, sytyttää se ja pitää yllä tulta.

5.7 LEIRIKIRKKO

Haluttaessa voidaan leirille pystyttää leirihartauksia varten leirikirkko. Tähän tarkoitukseen kannattaa valita erityisen kaunis ja hiljainen paikka. Paikalle voidaan rakentaa yksinkertainen alttari risteineen.

6 VARTIOKOHTAISET RAKENNELMAT

Perinteisesti ajatellaan, että vartion oma leirialue aidataan ja rakennetaan komea portti. Vartion alueelta pitäisi löytyä ainakin kuivausteline makuupusseille, pyyhkeillä yms. Oma roskis lienee myös roskaantumista estävä asia. Rinkkatelineeseen rinkat saadaan siististi, ja saapaspuissa saadaan saappaat pysymään kuivina myös sateen yllättäessä.

6.1 KUIVAUSTELINE

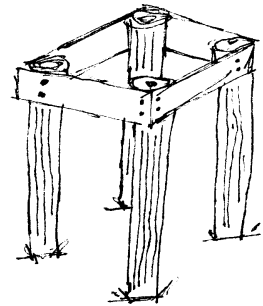
Makuupussien tuuletus yön jälkeen on tärkeää, jotta kosteus saadaan pussista pois. Seuraava yö tuntuu takuuvarmasti kylmältä, jos tämä jää tekemättä. Tuulettamista varten vartion on pystytettävä kuivausteline makuupusseille, pyyhkeille yms.

Puusta toiseen viritetyt narut eivät näytä hyviltä, eivätkä ne kestä useamman makuupussin painoa. Siksi kuivaustelineeksi on syytä valita paksuhko lehtipuuta oleva riuku. Se sidotaan kahden puun välille pukkiköytöstä käyttäen.

6.2 ROSKIS

Leireillä saa yleensä poikkeuksetta paljon ruokaa. Ja yleensä ruoka on jopa aika hyvää. Oli miten oli, karkki näyttää kuitenkin maistuvat leiriläisille. Roskia syntyy, piti siitä tai ei. Vartion oma roskis lienee helpoin ratkaisu sille, ettei leirillä tarvitse järjestää useampia roskienmetsästystalkoita.

Roskis syntyy melko helposti rakentamalla neljästä seipästä ja neljästä laudankappaleesta kehikko jätesäkkiä varten.

6.3 RINKKATELINE

Rinkat harvemmin mahtuvat samaan teltaan kokonaisen vartion kanssa. Siksi onkin tarpeen järjestää niille jonkinlainen säilytyspaikka. On tietenkin mahdollista pystyttää jokaista vartiota kohden kaksi teltaa, toinen nukkumista varten ja toinen tavaroiden säilyttämistä varten.

Aina tila tai kalusto ei kuitenkaan anna periksi moiseen. Silloin on mahdollista rakentaa jonkinlainen katos rinkoille. Tärkeää on, että tavarat pysyvät järjestyksessä, nostettuna irti maasta sekä sateelta suojassa. Muuten suoritustapa on vapaa.

6.4 SAAPASPUUT

Vanhat kunnon kumisaappaat pitävät sateella pintansa, mutta tilaa ne vievät. Jos teltassa ei haluta säilyttää tavaroita, yksi tapa säilyttää saappaita on valmistaa saapaspuut. Yksinkertaisimmillaan silloin lyödään kaksi seivästä maahan. Saappaat pujotetaan seipäisiin, jolloin pohjat osoittavat taivaalle. Saappaat pysyvät kuivina, vaikka vähän sadetta ripottelisi.

7 TELTAT

7.1 TELTTAPAIKAT

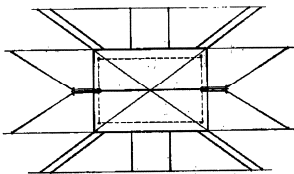
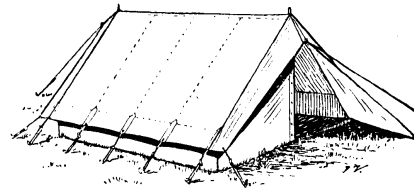
Telttapaikkoja pohdittaessa voidaan ensin miettiä, miltä leirin halutaan näyttävän, eli miten teltat ripotellaan metsään ja mihin teltojen oviaukot suunnataan. Ennen todettiin, että kaunis leiri saadaan aikaiseksi sijoittamalla teltat piiriin tai kaareen lippuaukean reunalle. Teltat sijoitettiin tasaisen välimatkan päähän toisistaan samansuuntaisesti.

Nykyään ei olla enää niin tiukkoja, eikä leirejäkään pidetä nurmikentillä. Leiripaikka kun jo yleensä sanelee, miten teltat saadaan pystytettyä. Yksittäisen teltan paikkaa valittaessa kannattaa kiinnittää ensisijaisesti huomiota siihen, että paikka on kuiva. Montun pohjalle ei telttaa myöskään kannata pystyttää, koska sateen jälkeen se ei oletettavasti ole kuiva paikka, vaikka päivänpaisteesta olisi ollutkin. Tasainen paikka ilman juuria ja kiviä tekee nukkumisesta miellyttävämpää.

Ojat teltojen ympärille kannattaa kaivaa jo tässä vaiheessa. Suomen kesään kuuluu sade. Siihen varautuminen on huomattavasti mukavampaa ennen kuin se on alkanut.

7.2 NIGER

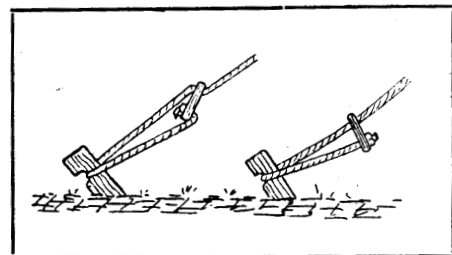
Niger-teltoa on klassinen englantilainen teltoa, kesäleirien vakioteltoa vuodesta toiseen! Nukkumaan mahtuu kokonainen vartio.

Teltoa pystytettäessä on hyvä katsoa, että narut on kiinnitetty oikealla tavalla. Naruja voi tuntua olevan paljon, mutta kaikilla on ihan oikeasti tarkoituksensa.

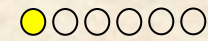
Useimmiten teltoa kiinnitetään maahan kiiloja käyttämällä. Joskus apuna voidaan käyttää myös puita tai muita ”maa-ankkureita”. Kiiloja käytettäessä on muistettava, että kiilojen tulee olla 45° kulmassa, eli kohtisuorassa telttaköyden suuntaa vasten.

Solmuja käyttökelpoisempi vaihtoehto telttaköysissä on kiristin. Nykypäivänä nämä alumiinista tehdyt luiskat ovat nopeita käyttää. Lisäksi vältetään myöhemmältä umpisolmujen availulta. Alla oleva kuva esittää, miten kiristintä käytetään. Yksi niksi luistavan kiristimen kanssa on laittaa pieni keppi kiristimen ja narun väliin.

Oikein

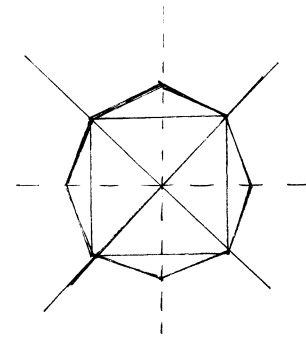
Väärin

Sudenpentujen Leiritaidot-jäljessä on askel ”Osallistun teltan pystyttämiseen”.

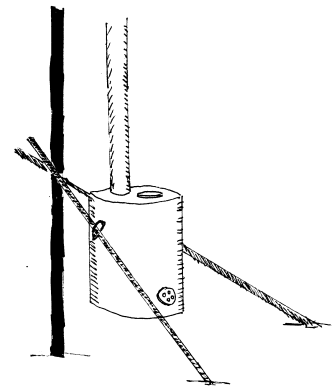
7.3 PUOLIJOUKKUE

Kylmällä ilmalla kamiina kuuluu olennaisesti teltaan. Kesäleirillä sille on tarvetta ainakin kuivausteltassa. Teltan pystyttäminen tapahtuu ns. neliöimällä. Eli ensin laitetaan pystyyn joka toinen kulma, eli muodostetaan neliö. Tämän jälkeen laitetaan loput kulmat. Keskisalko viedään sisään vasta tämän jälkeen.

Jos teltaan halutaan asettaa kamiina, se tulee asettaa tukevasti. Kamiina tulee myös aina korottaa, jotta lämpö leviäisi tasaisemmin. Yksinkertaisin tapa nostaa kamiina ylös on käyttää suuria kiviä, joiden päälle kamiina asetetaan.

Nosto voidaan tehdä myös käyttämällä hyödyksi kamiinassa mahdollisesti olevia kantolennkkejä. Kamiina nostetaan niistä kahta tuoretta riukua käyttämällä. Tällöin riuku pujotetaan kantolengin lävitse ja sidotaan rautalangan avulla keskisalkoon. Kamiinaa poltettaessa on muistettava kastella riukuja aika ajoin.

Jos puolijoukkuetta käytetään leirillä enemmän, se voidaan eristää muusta maasta riukuja ja tukkeja käyttäen. Tällöin nukkuminen teltassa on turvallisempaa.

8 LEIRIN PURKU

8.1 RAKENNELMAT

Rakennelmat puretaan huolellisesti. Mahdolliset naulat irrotetaan ja toimitetaan asianmukaiseen paikkaan. Naruja ei katkota puukolla parin sentin pätkiksi. Ne irrotetaan siististi ja käytetään tarpeen mukaan uudestaan seuraavalla leirillä

Käytetyt riu'ut pinotaan siistiin pinoon, tai kuten maanomistajan kanssa on sovittu. Jos rakennelmissa on käytetty lautaa, yksi mahdollinen käyttötapa on viedä ne lippukunnan kämpälle polttopuiksi.

8.2 KALUSTO

Kalusto huolletaan ja putsataan huolellisesti ennen kuin se pakataan. Turhan usein kun käy niin, että samaa kalustoa ei juuri kaivata ennen seuraavaa leiriä. Näin ei saisi olla, mutta - ikävä kyllä - näin asiat usein menevät.

Kalusto kuitenkin siistitään ja pakataan. Kololla kalusto kannattaa vielä tarkistaa ja huoltaa uudestaan. Käytetyt keittiöastiat kannattaa ainakin tiskata huolella uudestaan. Mitä paremmin kaluston huoltaa heti leirin jälkeen, sitä suuremmilta yllätyksiltä välttyy kun kalustolle on seuraavan kerran tarvetta.

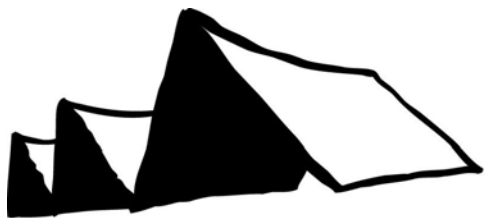
8.3 TELTAT

Teltat pakataan leirillä ja viedään kololle. Siellä ne avataan uudestaan ja ripustetaan kuivumaan huolellisesti. Tämä on tärkeää teltan säilymisen kannalta. Hyvin huollettu teltta kestää todella monta vuotta. Huonosti hoidettu saadaan pilalle vuodessa. Samalla on syytä tarkastaa narujen kunto ja vaihtaa ne tarpeen mukaan uusiin.

Jos leirin viimeistä edeltävä päivä on kuiva ja aurinkoinen, saattaa olla viisasta purkaa teltat jo silloin. Tällöin aamukaste ei kostuta telttaa. Parhaimmillaan telttaa ei silloin tarvitse avata uudestaan, vaan se saadaan kuivana pakettiin.

8.4 LEIRIPAIKKA

Baden-Powell tapasi sanoa, että partiolaisen jälkeen leiripaikalle ei jää kuin kaksi asiaa: Ei mitään ja kiitos.

LIPPUKUNTALEIRI

PÄÄKAUPUNKISEUDUN
PARTIOLAISET ry

TÖÖLÖNKATU 55, 00250 HELSINKI
P. (09) 8865 1200, FAX (09) 8865 1233
PAPA.TOIMISTO@PARTIO.FI
WWW.PAPA.PARTIO.FI